

بقره

سوره بقره

آیات ۱۷۷ تا ۲۲۶

سرشناسه:	انصاریان حسین، ۱۳۲۳ -
عنوان و نام پدیدآور:	تفسیر حکیم / مؤلف: حسین انصاریان؛ پژوهش و ویرایش: حمید احمدی جلفایی
مشخصات نشر:	سید علی غضنفری، محمد جواد صابریان
شابک:	قم: دارالعرفان، ۱۳۹۸
وضعیت فهرست‌نویسی:	۲-۶۵-۶۷۳۷-۶۰۰-۹۷۸
یادداشت:	فیبا
یادداشت:	جلد چهارم/ چاپ اول ۱۳۹۸
موضوع:	کتابنامه؛ نمایه
مندرجات:	تفاسیر شیعه - قرن ۱۴
شناسه افزوده:	سوره بقره: آیات ۱۷۷ تا ۲۲۶
شناسه افزوده:	احمدی جلفایی، حمید، ۱۳۵۷ -، پژوهشگر و ویراستار
شناسه افزوده:	غضنفری، سید علی، ۱۳۵۸ -، پژوهشگر و ویراستار
بندی کنگر:	صابریان، محمد جواد، ۱۳۵۵ -، پژوهشگر و ویراستار
بندی دی‌سی:	۱۳۹۸ ت ۸۵۷ الف / BP ۹۸
شناسه کتابشناسی ملی:	۲۹۷/۱۷۹
	۵۶۵۸۰۳۶

دارالعرفان

مرکز نشر

www.erfan.ir

تفسیر حکیم * جلد ۴

- ☐ مؤلف: استاد حسین انصاریان
- ☐ پژوهش و ویرایش: حمید احمدی جلفایی، سید علی غضنفری، محمد جواد صابریان
- ☐ صفحه‌آرا: سید حسین امامی
- ☐ چاپ: هنارس
- ☐ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- ☐ نوبت چاپ: اول/ تابستان ۱۳۹۸
- ☐ شابک دوره: ۲-۶۵-۶۷۳۷-۶۰۰-۹۷۸
- ☐ شابک جلد: ۲-۶۵-۶۷۳۷-۶۰۰-۹۷۸
- ☐ قیمت: ۷۰۰/۰۰ ریال

کلیه حقوق محفوظ و در انحصار ناشر است.

مرکز نشر دارالعرفان: قم - خیابان شهید فاطمی (دور شهر) - کوچه ۱۹ - پلاک ۲۷

همراه: ۰۹۱۹۶۵۲۲۰۲۴

تلفن تماس: ۰۲۵۳۷۷۴۰۴۲۷

فهرست مطالب

سوره بقره

(۱۷۷-۲۲۶)

آیه (۱۷۷)

۳۴	«لَيْسَ الْبِرُّ أَنْ تُولُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ»
۳۴	نفی ارزش‌های موهوم و بی‌اساس
۳۵	نقش حس‌گرایی در انحراف عقیده
۳۷	«وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ...»
۳۷	ایمان حقیقی و متعلقات آن
۳۸	رابطه ایمان و اسلام
	نکته‌ای ادبی
۴۱	نقش عقل در تحصیل ایمان واقعی
۴۴	اندیشیدن در نعمت‌های الهی، مایه فرونی ایمان

۱. رنگ گیاهان ۴۴
۲. تناسب آب و خاک ۴۵
۳. نورافکنان دریایی ۴۶
۴. پرخش غذا در بدن ۴۷
- ایمان به روز قیامت ۴۹
- ایمان به فرشتگان ۵۰
- ایمان به کتاب‌های آسمانی و پیامبران ۵۲
- قرآن، معجزه جاویدان رسول اسلام ﷺ ۵۴
- عدم تضاد میان کتاب‌های آسمانی ۵۵
- نکته‌ای پیرامون تحریف کتاب‌های آسمانی ۵۷
- اهل بیت علیهم‌السلام و ارثان همه کتاب‌های آسمانی ۵۸
- کلام شیخ صدوق رحمه الله درباره ایمان به غیب ۵۹
- شان نزول آیه شریفه ۶۱
- جامعیت و کمال آیه ۶۲
- ﴿وَأَتَى الْمَالَ عَلَىٰ حُبِّ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ...﴾ ۶۳
- پرداخت مال در راه خدا ۶۳
- دستور خداوند و اولیای الهی به اتفاق ۶۴
- آثار مثبت صدقه و اتفاق ۶۸
- رابطه اتفاق و روزی ۷۰
- نتیجه کمک به نیازمند ۷۲
- نجات از مرگ به واسطه صدقه ۷۴
- صدقه، موجب حفظ مال ۷۵

فرمان کریمانه امام رضا به حضرت جواد ^{علیه السلام}	۷۷
خیر در برابر خیر	۷۸
منافع عجیب صدقه	۷۹
انواع صدقه	۸۰
«وَفِي الرُّقَابِ»	۸۱
توجه به بردگان	۸۱
نگاه اسلام به برده‌داری	۸۲
عوامل بیدایش نظام بردگی	۸۳
برده‌داری در فرهنگ‌های گوناگون	۸۵
روش‌های مقابلهٔ سنجیدهٔ اسلام با برده‌داری	۸۸
۱. انقلاب فکری بر ضد برده‌داری	۸۸
۲. محدود نمودن دایرهٔ استرقاق و بردگی	۹۲
۳. مهیا نمودن وسایل آزادی بردگان	۹۴
نمونه‌هایی از رفتار اهل بیت ^{علیهم السلام} با بردگان	۹۸
۱. آزادی به ازای یادآوری چند آیه قرآن	۹۸
۲. ادای قرض بردهٔ بیمار	۹۹
۳. آثار عجیب محبت امام حسین ^{علیه السلام} به یک غلام	۹۹
۴. ارزش‌ها، عامل آزادی	۱۰۰
۵. یاری دادن کنیز	۱۰۲
۶. برخورد کریمانه امام سجاده ^{علیه السلام} با بردگان و کنیزان خود	۱۰۳
۷. آزادی در برابر هدیه‌ای ناچیز	۱۰۴

۱۰۵	«وَأَقَامَ الصَّلَاةَ»
۱۰۵	اقامه نماز
۱۰۷	اهتمام بزرگان به نماز
۱۰۸	«وَأَتَىٰ الزَّكَاةَ»
۱۰۸	پرداخت زکات
۱۱۰	موارد زکات
۱۱۲	مصارف زکات
۱۱۳	زکات فطره
۱۱۴	گستره مفهومی زکات
۱۱۵	پیامدهای منع زکات
۱۱۹	برکات پرداخت زکات
۱۲۰	«وَالْمُؤْفُونَ بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا»
۱۲۰	وفای به عهد
۱۲۰	وفای به عهد در قرآن و روایات معصومان علیهم السلام
۱۲۳	آزادی پس از وفای به عهد
۱۲۵	نجات از قتل در سایه وفای به عهد
۱۲۶	داستانی شگفت از وفای به عهد
۱۳۱	حکایتی دیگر از وفای به عهد
۱۳۲	پیمان بر عبادت
۱۳۳	«وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ...»
۱۳۳	صبر در موقعیت‌های گوناگون

۱۳۴	پاداش صابران.....
۱۳۵	﴿أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ﴾.....
۱۳۵	صدق و تقوا، دو ویژگی نیکان.....

آیات (۱۷۸- ۱۷۹)

۱۳۸	﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلَى﴾.....
۱۳۸	قصاص، حکم الهی.....
۱۳۹	نکاتی درباره حکم قصاص.....
۱۴۲	پیشینه قصاص در ادیان الهی.....
۱۴۴	﴿الْحُرُّ بِالْحُرِّ وَالْعَبْدُ بِالْعَبْدِ وَأَنْتُمْ بِالْأَنْثَى﴾.....
۱۴۴	رعایت عدالت در حکم قصاص.....
۱۴۴	شان نزول آیه.....
۱۴۵	﴿فَمَنْ عَفَى لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتَّبَاعُ بِالْمَعْرُوفِ...﴾.....
۱۴۵	توجه به اخلاق در مسئله قصاص.....
۱۴۷	چند نکته پیرامون عفو در آیه شریفه.....
۱۴۸	﴿ذَلِكَ تَخْفِيفٌ مِنْ رَبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ...﴾.....
۱۴۸	تجلی رحمت الهی در احکام قصاص.....
۱۴۹	﴿وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ...﴾.....
۱۴۹	حکمت قصاص و مفهوم حیات.....
۱۵۰	شبهاتی پیرامون قصاص.....

آیات (۱۸۰-۱۸۲)

- ۱۵۵ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ...﴾
- ۱۵۵ لزوم وصیت
- ۱۵۸ تغییر از ثروت به «خیر»
- ۱۵۹ ﴿فَمَنْ بَدَلَهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَأَنَّمَا إِنَّمُهُ عَلَى الَّذِينَ يُدْلُونَهُ...﴾
- ۱۵۹ حرمت تغییر در محتوای وصیت
- ۱۶۰ ﴿فَمَنْ مَكَفٍ مِنْ مَوْصٍ جَنَفًا أَوْ إِثْمًا...﴾
- ۱۶۰ تغییر مصلحت‌آمیز در وصیت
- ۱۶۱ اهمیت و برکات سنت وصیت در اسلام
- ۱۶۳ رعایت عدالت در وصیت
- ۱۶۳ اهمیت پذیرفتن وصیت
- ۱۶۴ چگونگی وصیت
- ۱۶۷ نکاتی مهم پیرامون وصیت
- ۱۶۷ ۱. انواع وصیت
- ۱۶۷ ۲. ایقاع بودن وصیت
- ۱۶۸ ۳. حیطه نفوذ وصیت
- ۱۶۸ ۴. تبرئه میت از دیون و حقوق الهی
- ۱۶۹ وصیت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله به ماترک معنوی خود
- ۱۷۱ جنایت در حق اهل بیت پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۱۷۴ گوشه‌ای از فضایل امیر مؤمنان علیه السلام وصی برحق پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۱۷۷ صبر علی علیه السلام بر غصب خلافت

۱۸۰	اهل بیت علیهم السلام اوصیای خاص پیامبر ﷺ
۱۸۲	وصایت امیر مؤمنان علی علیه السلام بر اساس فرمان خدا
۱۸۳	نمونه‌ای از وصیت‌های معصومان علیهم السلام
۱۸۴	۱. وصیت رسول اکرم ﷺ
۱۸۴	۲. وصیت امیر مؤمنان علی علیه السلام
۱۸۶	۳. وصیت حضرت زهرای علیها السلام
۱۸۷	۴. وصیت امام محسن علی علیه السلام
۱۸۸	۵. وصیت حضرت سید الشهداء علی علیه السلام
۱۸۹	۶. وصیت امام سجاد علیه السلام
۱۹۰	۷. وصیت امام باقر علیه السلام
۱۹۰	۸. وصیت امام صادق علیه السلام
۱۹۳	۹. وصیت امام کاظم علیه السلام
۱۹۴	۱۰. وصیت علی بن موسی الرضا علیه السلام
۱۹۶	۱۱. وصیت امام عسکری علیه السلام

آیه (۱۸۳)

۱۹۸	«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ...»
۱۹۷	وجوب روزه
۱۹۹	روزه در ادیان گذشته
۲۰۱	۱. روزه در دین یهود
۲۰۳	فلسفه روزه یهود

۲۰۴	دلایل روزه داشتن قوم یهود.....
۲۰۵	آداب و رسوم روزه‌داری در میان یهودیان.....
۲۰۶	روزهای روزه‌داری در دین یهود.....
۲۰۸	مدّت زمان روزه در فرهنگ یهود.....
۲۰۹	استثنا در روزه یهود.....
۲۰۹	روزه در آیین مسیحیت.....
۲۱۱	فلسفه روزه در آیین مسیحیت.....
۲۱۲	انواع روزه در میان جوامع مسیحی.....
۲۱۳	روزه‌های ممنوع یا حرام در میان مسیحیان.....
۲۱۳	نحوه پرهیز در ایام روزه‌داری مسیحیان.....
۲۱۴	روزه در اسلام.....
۲۱۴	انواع روزه در اسلام.....
۲۱۵	۱. روزه‌های حرام.....
۲۱۵	۲. روزه‌های مکروه.....
۲۱۵	۳. روزه‌های واجب.....
۲۱۶	۴. روزه‌های مستحبّ.....
۲۱۶	﴿لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾.....
۲۱۶	تقوا، نتیجه روزه‌داری.....
۲۱۹	اهمّیت روزه در اسلام.....
۲۲۱	جایگاه روزه‌دار.....
۲۲۴	دستور العملی برای روزه‌داران.....

آیات (۱۸۴ - ۱۸۵)

- ﴿أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ...﴾ ۲۲۹
- برخی احکام فقهی روزه ۲۲۹
- ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ...﴾ ۲۳۱
- رمضان ماه نزول قرآن و زمان روزه‌داری ۲۳۱
- برکات ماه مبارک رمضان در روایات اهل بیت (علیهم‌السلام) ۲۳۲
- خطبه معروف رسول اکرم (صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم) درباره رمضان ۲۳۶
- ﴿يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ...﴾ ۲۴۱
- آسانی تکالیف الهی ۲۴۱

آیه (۱۸۶)

- ﴿وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ﴾ ۲۴۵
- قرب حضرت حق به بندگان ۲۴۵
- پاسخی از یک شبهه ۲۴۶
- ﴿أَجِيبْ دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ﴾ ۲۴۸
- دعا و اجابت آن ۲۴۸
- انواع اجابت ۲۴۹
- ﴿فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ﴾ ۲۵۰
- دو شرط هدایت ۲۵۰
- نکاتی چند پیرامون دعا ۲۵۱
۱. رابطه دعا با قضا و قدر الهی ۲۵۱

۲. رابطه دعا با استقلال انسان ۲۵۲
۳. کلام «کارل» درباره دعا ۲۵۴
۴. تأثیر دعا بر سلامت و سعادت ۲۵۶

آیه (۱۸۷)

- ﴿أَحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصَّيِّمِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ﴾ ۲۵۹
- توجه بین به نهارهای مختلف بندگان ۲۵۹
- ﴿هُنَّ لِبَاسُكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسُ لَهُنَّ﴾ ۲۶۰
- همسر، لباس حقیقی ۲۶۰
- شان نزول آیه ۲۶۲
- ﴿وَكُلُّوا وَاشْرَبُوا...﴾ ۲۶۴
- تعیین زمان امساک در روزه ۲۶۴
- ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ ۲۶۶
- منع از آمیزش جنسی در حال اعتکاف ۲۶۶
- ﴿تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا...﴾ ۲۶۷
- تکلیف و مسئولیت روزه‌داران ۲۶۷

آیه (۱۸۸)

- ﴿وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ...﴾ ۲۷۲
- لزوم پرهیز از رشوه ۲۷۲
- عدم ملکیت نسبت به مال حرام ۲۷۴

آیه (۱۸۹)

- ۲۷۶ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَلْهَةِ...﴾
- ۲۷۶ فلسفه دگرگونی ماه
- ۲۷۷ ﴿وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا﴾
- ۲۷۷ مبارزه با سنت‌های غلط
- ۲۷۹ ﴿وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنِ اتَّقَى﴾
- ۲۷۹ محوریت تقوا در نیکی
- ۲۸۰ ﴿وَأُتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَوْبَاهَا...﴾
- ۲۸۰ جدایی راه از بی‌راهه

آیات (۱۹۰-۱۹۵)

- ۲۸۶ جهاد و جایگاه آن در اسلام
- ۲۸۷ ارزش جهاد و مجاهدان در اسلام
- ۲۸۹ جنگ مذموم و جهادِ ممدوح
- ۲۹۲ فلسفه جهاد و دفاع
- ۲۹۴ تهمتی به اسلام
- ۲۹۶ مسببان اصلی جنگ‌های مسلمانان
- ۲۹۹ اقسام جهاد و دفاع
- ۳۰۰ محوریت دفاع در جهاد ابتدایی
- ۳۰۲ جهاد و دفاع در سیره همه انبیای الهی
- ۳۰۴ رابطه جهاد و کشورگشایی

- ۳۰۵ نقد فتوحات پس از رحلت پیامبر ﷺ
- ۳۰۷ بررسی اهداف پیامبر ﷺ در حرکت‌های نظامی
- ۳۱۰ آسیب‌شناسی فتوحات مسلمانان پس از رسول اسلام ﷺ
- ۳۱۱ ۱. ایجاد فاصله طبقاتی اجتماعی
- ۳۱۲ ۲. پیامدهای منفی سیاسی
- ۳۱۴ ۳. نقض قواعد جنگ
- ۳۱۷ ۴. ثروت‌اندوزی و بهره‌مندی از غنایم
- ۳۲۱ ۵. آسیب‌های فرهنگی
- ۳۲۳ بررسی نقش امیر مؤمنان (علیه السلام) در فتوحات
- ۳۲۴ ۱. شرکت حضرت در فتوحات
- ۳۲۵ ۲. مشورت دادن حضرت به خلفا
- ۳۲۷ پاسخ به یک شبهه
- ۳۲۸ ۳. شرکت فرزندان حضرت در فتوحات
- ۳۲۸ ۴. شرکت اصحاب خاص حضرت در فتوحات
- ۳۳۰ جهاد اکبر؛ جهاد با نفس
- ۳۳۳ اصول دوازده‌گانه جهاد اسلامی
- ۳۳۴ ﴿وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ﴾
- ۳۳۴ وجوب نبرد با دشمنان محارب
- ۳۳۵ ﴿وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ...﴾
- ۳۳۵ حرمت تجاوز از احکام جهاد
- ۳۳۸ ﴿وَالْقِتَّةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ...﴾

- ۳۳۸ شدت گناه فتنه‌انگیزی و لزوم مبارزه با آن
- ۳۳۸ ﴿وَلَا تَقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقَاتِلُوكُمْ فِيهِ...﴾
- ۳۳۸ پرهیز از کشاندن جنگ به مسجد الحرام
- ۳۳۹ ﴿قَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ...﴾
- ۳۳۹ مبارزه با ریشه‌کن نمودن فتنه فتنه‌گران
- ۳۴۰ دفع شبهه
- ۳۴۱ ﴿فَإِنْ أَنْتُمْ لَا عُدْوَانَ...﴾
- ۳۴۱ لزوم پل‌برش آتش‌بس
- ۳۴۱ ﴿الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ...﴾
- ۳۴۱ حرمت جنگ در ماه‌های حرام
- ۳۴۲ ﴿فَمَنْ اعْتَدَى عَلَيْكُمْ فَاعْتَدُوا عَلَيْهِ بِمِثْلِ مَا اعْتَدَى...﴾
- ۳۴۲ مقابله به مثل با دشمنان متجاوز
- ۳۴۳ ﴿وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
- ۳۴۳ وجوب هزینه کردن مال در راه جهاد
- ۳۴۴ ﴿وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا...﴾
- ۳۴۴ پرهیز از خطرات و میانه‌روی در احسان و انفاق
- ۳۴۵ پاسخی از یک برداشت غلط
- ۳۴۶ معنای حقیقی هلاکت

آیات (۱۹۶-۲۰۳)

- ۳۵۱ نکاتی مهم پیرامون حج و جایگاه آن در اسلام

۱. حج، فريضه‌ای الهی ۳۵۱
۲. حج، طریق رستگاری ۳۵۲
۳. ترک حج، گناهی بزرگ ۳۵۵
۴. حج، تجلّی رحمت و مغفرت ۳۵۶
۵. ضیافت ویژه ۳۵۸
۶. حج، عبادتی بدون جایگزین ۳۶۰
۷. حج و درک مسئولیت‌ها ۳۶۱
۸. حفظ مناسک ۳۶۳
۹. بیت الله و ریوکتی‌های آن ۳۶۵
۱۰. اسراری از حج در کلام امام رضا ۳۶۸
۱۱. حج و رابطه آن با ولایت ۳۶۹
- «وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ...» ۳۷۴
- خلوص در حج ۳۷۴
- «الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ...» ۳۷۶
- نقش نظم و اخلاق در سلامت حج ۳۷۶
- نمونه‌هایی از اخلاق مناسب زائر ۳۷۸
- «وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى...» ۳۷۹
- تقوا، بهترین توشه راه ۳۷۹
- «لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ» ۳۸۰
- توجه به نیازهای مادی در مسیر حج ۳۸۰
- نقش مال حلال در سلامت حج ۳۸۰

۳۸۳	رهایی از مال حرام پیش از حج
۳۸۵	﴿فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ...﴾
۳۸۵	وقوف در بهترین مکان‌ها
۳۸۷	وقوف در مشعر الحرام
۳۸۸	وقوف در مینا
۳۹۲	﴿وَأَسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾
۳۹۲	استغفار و جایگاه آن در حج
۳۹۳	شرایط استغفار
۳۹۵	استغفار در آینه روایات
۳۹۷	﴿فَإِذَا قَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللَّهَ...﴾
۳۹۷	یاد خداوند پس از مناسک حج
۳۹۷	﴿فَمِنْ النَّاسِ مَنْ يَقُولُ...﴾
۳۹۷	تفاوت مردم در خواسته‌ها
۳۹۷	گروه اول: کوتاه‌نگران در دعا
۴۰۰	گروه دوم: بلندهمتان در دعا
۴۰۱	لزوم توجه به خیر دنیا و آخرت
۴۰۲	مصادیق حسنه دنیا و آخرت
۴۰۳	حکایاتی پیرامون حج
۴۰۴	۱. حکایتی شگفت در راه حج
۴۰۶	۲. کودکی بزرگ‌تر از بزرگان در مسیر حج
۴۰۷	۳. پیری بلندهمت در مسیر حج

۴. عارفی عاشق در مسیر حق ۴۰۹

آیات (۲۰۴-۲۰۷)

- ۴۱۲ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا...﴾
- ۴۱۲ خطر مُفسدِ مُصلح‌نما
- ۴۱۵ موقعیت خطرناک زبان
- ۴۱۸ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ﴾
- ۴۱۸ فساد منافق با تکیه بر قدرت
- ۴۲۲ فساد باطنی منافقان
- ۴۲۴ ﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُ اتَّقِ اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ﴾
- ۴۲۴ غرور منافق در سایه گناه
- ۴۲۶ ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْهَرُ نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ...﴾
- ۴۲۶ بذل خالصانه جان در راه خدا
- ۴۲۸ امیر مؤمنان (علیه السلام)، مصداق آتم و اکمل آیه

آیات (۲۰۸-۲۱۲)

- ۴۳۱ ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا ادْخُلُوا فِي السَّلَامِ كَافَّةً﴾
- ۴۳۱ مقام تسلیم
- ۴۳۵ معنای تسلیم
- ۴۳۶ اسوه‌های تسلیم
- ۴۳۸ برکات تسلیم

۴۴۰		تسلیم نبوت و امامت بودن
۴۴۲		مصدق بارز ورود در سلیم
۴۴۳		رابطه سه مرحله تسلیم
۴۴۴		پاسخی از یک ادعا
۴۴۷		دعوت اهل سنت به انصاف
۴۵۰		مسئولیت همگان نسبت به ولایت امیر مؤمنان (علیه السلام)
۴۵۲		معنای دیگر برای سلیم
۴۵۳		برداشتی غلط از تسلیم
۴۵۴		جایگاه اهل تسلیم در قیامت
۴۵۵		تسلیم و کتمان
۴۵۶		روح تسلیم
۴۵۷		تسلیمی شگفت
۴۵۹		﴿وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ...﴾
۴۵۹		گام‌های شیطان
۴۶۱		﴿فَإِنْ زَلَلْتُمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْكُمْ الْبَيِّنَاتُ...﴾
۴۶۱		هشدار به سقوط پس از صعود
۴۶۳		کودک و صدا
۴۶۵		﴿هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلَلٍ مِنَ الْغَمَامِ...﴾
۴۶۵		عذاب اهل لغزش
۴۶۷		گوشه‌ای از عذاب قیامت
۴۶۹		فرشته‌ای که هرگز نمی‌خندد

- توصیف عذاب اهل دوزخ در کلام امام علی علیه السلام ۴۷۰
- ﴿سَلِّ بْنِ إِسْرَائِيلَ كَمْ آتَيْنَاهُم مِّنْ آيَةٍ بَيِّنَةٍ...﴾ ۴۷۲
- ناسپاسی بنی اسرائیل ۴۷۲
- ﴿ذِينَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا...﴾ ۴۷۳
- تجلی زندگی مادی در نظر کافران ۴۷۳
- ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا فَوْقَهُمْ بَرًا أَلْقِيَامَةٍ...﴾ ۴۷۴
- برتری اهل تقوا بر دیگران ۴۷۴

آیات (۲۱۳-۲۱۴)

- ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً﴾ ۴۷۷
- امت واحد ۴۷۷
- ﴿فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ﴾ ۴۷۸
- تبشیر و انداز، سیره مشترک همه پیامبران ۴۷۸
- ﴿وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ...﴾ ۴۷۹
- رفع اختلاف میان مردم به برکت کتاب‌های آسمانی ۴۷۹
- برکات و منابع وحی ۴۷۹
- احیای مرده‌دلان به برکت وحی ۴۸۲
- کتاب‌های آسمانی و فلسفه رفع اختلاف ۴۸۴
- دفع توهمی در آیه شریفه ۴۸۵
- ﴿وَمَا اخْتَلَفَ فِيهِ إِلَّا الَّذِينَ أُوتُوهُ...﴾ ۴۸۷
- تفاوت مردم در مواجهه با هدایت ۴۸۷

- ۴۸۸ ﴿أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ...﴾
 بهشت، محصول آزمایش ۴۸۸

آیه (۲۱۵)

- ۴۹۰ ﴿لَسْأَلُوكَ إِذَا يُتْفِقُونَ قُلْ مَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ...﴾
 خیر بودن مال و ثروت در فرهنگ قرآن ۴۹۰
 ۴۹۲ ﴿وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ﴾
 آگاهی خداوند از افعال بندگان ۴۹۲
 ۴۹۳ اسلوب حکمت در آیه ۴۹۳

آیات (۲۱۶-۲۱۷)

- ۴۹۵ ﴿كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهُ لَكُمْ﴾
 سختی و ظایف و جایگاه مصلحت ۴۹۵
 ۴۹۷ ﴿وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ...﴾
 خداوند، داناترین وجود به خیر و صلاح بنده ۴۹۷
 ۴۹۹ عابدترین عابدان و مقام رضایت ۴۹۹
 ۵۰۱ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ...﴾
 امضای حرمت ماه‌های حرام ۵۰۱
 ۵۰۲ ﴿وَصَدُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكَفْرٌ بِهِ...﴾
 گناہانی بزرگ‌تر از قتال در ماه حرام ۵۰۲
 ۵۰۳ ﴿وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ﴾ ۵۰۳

- ۵۰۳ فتنه‌انگیزی، گناهی سنگین‌تر از کشتار
- ۵۰۴ ﴿وَلَا يَزَالُونَ يَقَاتِلُونَكُمْ...﴾
- ۵۰۴ کینه ریشه‌دار سران کفر
- ۵۰۵ ﴿وَمَنْ يَتَدَدْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ...﴾
- ۵۰۵ حبط اعمال در پی ارتداد

آیه (۲۱۸)

- ۵۰۸ ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا...﴾
- ۵۰۸ ایمان واقعی
- ۵۱۰ ﴿وَالَّذِينَ هَاجَرُوا﴾
- ۵۱۰ هجرت برای خدا
- ۵۱۲ هجرت اصغر و هجرت اکبر
- ۵۱۴ هجرت علمی
- ۵۱۵ پاداش هجرت در قرآن
- ۵۱۶ نمونه‌هایی از هجرت بندگان برگزیده خدا
- ۵۱۸ ﴿وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ﴾
- ۵۱۸ جهاد در راه خدا
- ۵۱۸ الف) اهداف والای جهاد در قرآن کریم
- ۵۲۰ ب) انواع جهاد
- ۵۲۰ ﴿أُولَئِكَ يَرْجُونَ رَحْمَةَ اللَّهِ...﴾
- ۵۲۰ امید مثبت

آیات (۲۱۹ - ۲۲۰)

- ۵۲۵ ﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ...﴾
- ۵۲۵ گناه بودن شراب و قمار در اسلام
- ۵۲۶ زیان‌های جسمی و روحی شراب
- ۵۲۹ حکمت حرام بودن قمار در اسلام
- ۵۳۰ دلالت آیه بر حرام بودن شراب و قمار
- ۵۳۳ معنی مصداق شراب و قمار
- ۵۳۵ تأثیرات منفی شراب در کلام معصومان علیهم‌السلام
- ۵۳۷ نتیجه اعتماد به شراب‌خوار
- ۵۳۹ شراب در مجلس یزید
- ۵۴۰ داستانی از آثار شوم شراب‌خواری
- ۵۴۳ شراب و زوال دولت صفویه
- ۵۴۴ حکم قتل امیرکبیر در حال مستی
- ۵۴۵ شکست قهرمان کم‌نظیر ایران از شراب
- ۵۴۹ نتیجه شوم مستی
- ۵۵۱ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ...﴾
- ۵۵۱ ملاک انفاق
- ۵۵۲ ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَى...﴾
- ۵۵۲ شیوه صحیح رفتار با یتیمان
- ۵۵۳ حقوق یتیمان در قرآن و حدیث معصومان علیهم‌السلام

- ۵۵۶ بهترین بینش نسبت به یتیمان
- ۵۵۷ اهمیت فوق العاده توجه به یتیمان

آیات (۲۲۱-۲۲۳)

- ۵۶۰ نگاهی به جایگاه زن در فرهنگ‌های بشری
- ۵۶۲ ۱. زن در استرالیا
- ۵۶۴ ۲. زن در آفریقا
- ۵۶۵ ۳. زن در شمال آمریکا
- ۵۶۶ ۴. زن در آسیا
- ۵۶۷ ۵. زن در هندوچین
- ۵۶۷ ۶. زن در هندوستان
- ۵۶۸ ۷. زن در آمریکا و اروپای امروز
- ۵۷۰ ۸. زن در عربستان
- ۵۷۳ نظریه ضعیف بودن زن
- ۵۷۵ تلقی مالکیت بر زن
- ۵۷۶ انواع ازدواج در میان ملت‌ها و فرهنگ‌های مختلف
- ۵۷۶ ۱. ازدواج خارجی
- ۵۷۹ ۲. ازدواج فامیلی
- ۵۸۰ ۳. چندهمسری بدون قید و شرط
- ۵۸۱ ۴. تک‌همسری

۵۸۲	۵. چندشوهری
۵۸۳	۶. ازدواج خریدنی
۵۸۵	۷. ازدواج میراثی
۵۸۶	۸. ازدواج اجباری
۵۸۷	۹. ازدواج رسمی و غیر رسمی
۵۸۷	۱۰. ازدواج به روش‌های خصوصی و مختلف
۵۸۸	۱۱. ازدواج تولیدی
۵۸۸	۱۲. ازدواج موقت
۵۸۹	۱۳. ازدواج مادام‌العمر
۵۹۱	۱۴. ازدواج آزمایشی
۵۹۲	۱۵. ازدواج اشتراکی و خانوادگی
۵۹۳	۱۶. ازدواج جمعی
۵۹۴	۱۷. ازدواج اختلاطی
۵۹۵	۱۸. ازدواج اسقراضی و معاوضه‌ای
۵۹۵	۱۹. ازدواج اسمی و تصنعی
۵۹۶	۲۰. ازدواج سه‌ربعی
۵۹۶	۲۱. ازدواج ثبیه
۵۹۷	۲۲. ازدواج تصرفی
۵۹۸	۲۳. ازدواج تطلیقی
۵۹۸	نگاه جنایت‌آمیز فرهنگ‌های غیر الهی به زن و ازدواج

- گوهر وجود زن از دیدگاه اسلام ۶۰۰
۱. تساوی زن و مرد در رتبه وجودی ۶۰۲
۲. زن، جفت مرد در آفرینش ۶۰۷
- زکته‌ای درباره جفت بودن جنس انسان ۶۰۹
- قرآن و مسئله نیرنگ زنان ۶۰۹
- زنان شایسته از دیدگاه اسلام ۶۱۳
- زنان و نکیه بر فرهنگ غیر حق ۶۱۵
- هشدار برای زنان در دوره آخر الزمان ۶۱۸
- نگرانی برخی اندیشمندان جهان از وضعیت زنان ۶۲۱
- الگوپذیری از زنان نمونه اسلام ۶۲۲
۱. رباب، همسر امام حسین (ع) ۶۲۳
۲. اسماء بنت عُمَیس ۶۲۴
۳. اُمّ سُلَیم، بانوی دانش، اخلاق و مجاهدت ۶۲۷
۴. خوله، همسر حمزه سید الشهداء ۶۳۰
۵. نُسیبه، بانوی دانشمند و فداکار ۶۳۱
- ارزش ازدواج در فرهنگ اسلام ۶۳۳
۱. ازدواج، پیمانی محکم ۶۳۵
۲. اصل تفاهم در ازدواج ۶۳۶
۳. اهداف والا در ازدواج اسلامی ۶۳۷
۴. اسلام و گزینش بهترین راه کنترل غریزه جنسی ۶۳۹

۵. ارزش ازدواج در گفتار معصومان علیهم السلام ۶۴۱
۶. مذمت ترک ازدواج در اسلام ۶۴۴
- ﴿وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّىٰ يُؤْمَنَ...﴾ ۶۴۵
- ملاک ایمان در انتخاب همسر ۶۴۵
- خانواده اسلامی ۶۴۶
- انواع حقوق زوجین ۶۴۷
- توصیه‌هایی به عروس و دامادها ۶۴۹
- زنان و مردان تندخو و بداخلاق ۶۵۲
- حجاب و نقش آن در سلامت جامعه ۶۵۳
- چند داستان واقعی از پیامدهای نبودن حجابی ۶۵۶
- فطری بودن حجاب و عفت ۶۵۸
- پرهیز از خودنمایی ۶۵۹
- نقش استکبار در گسترش بی‌حجابی ۶۶۰
- ﴿وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ...﴾ ۶۶۳
- قاعدگی و طهارت ۶۶۳
- حکمت حکم اعتزال ۶۶۵
- ﴿نَسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ...﴾ ۶۶۷
- تمکین در برابر حقوق جنسی همسر ۶۶۹

آیات (۲۲۴ - ۲۲۶)

۶۷۱	«وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ...»
۶۷۱	نهی از سوگند بی جا
۶۷۴	«لَا يُوَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ...»
۶۷۴	مؤاخذۀ بر سوگندهای جدی
۶۷۵	«لِلَّذِينَ يُؤْمِنُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ تَرَبُّصُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ...»
۶۷۵	حکم ایلا
۶۷۹	فهرست ها
۶۸۱	آیات
۶۹۹	روایات
۷۱۳	انبیا، معصومان علیهم السلام و اعلام
۷۲۲	ادیان، مذاهب، قبایل و فرق
۷۲۵	کتابها
۷۳۶	مکانها
۷۴۰	اشعار